

**Stanowisko Grupy roboczej ds. zasad horyzontalnych i warunków podstawowych
przy Komitecie Monitorujących Fundusze Europejskie dla Wielkopolski dla 2021-2027**

Podczas posiedzenia Grupy roboczej ds. zasad horyzontalnych przy Komitecie Monitorującym Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski w dn. 29 lipca br. wyartykułowanych zostało wiele wątpliwości co do inwestycji realizowanej w Kostrzynie pn. *Wsparcie małej retencji wodnej oraz rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury na obszarze Metropolii Poznań - Etap I: Gmina Kostrzyn - Czynna ochrona terenów podmokłych w centrum miasta Kostrzyn w celu przystosowania do zmian klimatu* (zwanego dalej projektem).

W wyniku przeprowadzonej dyskusji Grupa stwierdza:

1. Projekt nie spełnia założeń adaptacji do zmian klimatu. Zbiornik retencyjny, który ma powstać w miejscu inwestycji zastępuje już istniejący i skutecznie działający zbiornik retencyjny, jakim jest mokradło. Co gorsza przekształcenie mokradła w staw niesie za sobą nieodwracalne zniszczenie mokradła i realizowanych przez nie funkcji.
2. Nieuwzględnienie istnienia mokradła na terenie inwestycji przy opracowywaniu oceny DNSH powoduje, że nie jest ona zgodna ze stanem faktycznym, tym samym analiza DNSH nie jest rzetelna, co stanowi naruszenie realizacji zasady horyzontalnej, o której mowa w Rozporządzeniu ogólnym art. 9 ust. 4
3. Projekt nie jest zgodny z prawem unijnym, w szczególności z Konwencją Ramsarską i Nature Restoration Law.
4. Dokumentacja, w szczególności Opinia geotechniczna określająca warunki gruntowo – wodne w podłożu planowanej inwestycji – odbudowa stawu rekreacyjnego oraz budowa zastawki w ramach projektu „Czynna ochrona terenów podmokłych w centrum miasta Kostrzyn, w celu przystosowania do zmian klimatu” sporządzona w sierpniu 2023 roku przez mgr inż. Bartosza Bramańskiego posiadającego uprawnienia geologiczne nr MŚ VII-1622, wskazuje wyraźnie na obecność torfu na działkach, na których realizowana jest inwestycja, co z kolei wyraźnie wskazuje na istnienie mokradła. Tezę tę potwierdzają eksperci w dziedzinie mokradeł: prof. dr hab. Mariusz Lamentowicz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i dr hab. Bogdan Chojnicki z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

W związku z powyższymi zarzutami Grupa postuluje i wnioskuje:

1. Wnioskuje o wszczęcie szczegółowej kontroli tego projektu, szczególnie pod kątem weryfikacji naszych zarzutów.

Wnosimy o sprawdzenie inwestycji pod kątem:

a. **pozwoleń na wydobywanie torfu.** Torf klasyfikuje się jako kopalina pospolita (art. 10 ust. 1 pkt 4 prawa geologicznego i górniczego), jeśli planuje się jego wydobywanie wymagana jest koncesja – jeśli wydobywanie nie przekracza 20 000 m³ rocznie to koncesję wydaje Starosta oraz wymagana jest decyzja środowiskowa, jeśli wydobywanie jest powyżej 20 000 m³ – koncesję na wydobywanie wydaje Marszałek Województwa

b. **kart wywozu materiału z urobku ziemi i torfu z realizacji projektu:**

- **Art. 3 ust. 1 pkt 6 i 7** – definiuje odpady jako każdą substancję lub przedmiot, którego posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub jest obowiązany się pozbyć.
- **Art. 25 i 66** – nakładają obowiązek prowadzenia ewidencji odpadów i ich legalnego zagospodarowania.
- Ziemia z wykopu może być uznana za odpad, jeśli nie jest ponownie wykorzystywana w miejscu wydobywania lub nie spełnia warunków uznania za produkt uboczny.
- W takim przypadku konieczne jest jej przemieszczenie i zagospodarowanie zgodne z prawem – potwierdzone odpowiednią dokumentacją (np. karty przekazania odpadów w systemie BDO).

c. **pozwoleń konserwatorskich.** Inwestycja jest zlokalizowana w granicach historycznego układu miasta wpisanego do rejestru zabytków pod nr rejestrowym 2236/A z dnia 19.06.1992 r.

c. **nadzoru archeologicznego.** Na terenie jest zlokalizowane stanowisko archeologiczne ujęte w gminnej ewidencji zabytków pod nr AZP 52-30/1.

2. **W związku z przesłankami wskazującymi na wydobywanie torfu na terenie inwestycji Grupa wnosi o doraźną kontrolę realizacji zadania w celu wyeliminowania potencjalnych szkód na środowisku.** Do pisma dołączamy aktualną dokumentację geologiczną pozyskaną z ogólnodostępnej dokumentacji przetargowej, która także wskazuje na obecność torfu na terenie inwestycji (karty otworów).

[Ocena geotechniczna 2023: <https://cloud.umwww.pl/s/cgtfNFrcNcF3CXH>]

3. W celu wyeliminowania ryzyka przychodu w projekcie wnioskuję o dokładną weryfikację, gdzie jest odprowadzany i składowany urobek z inwestycji w tym ziemia

urodzajna i torf, na którego obecność wskazuje dołączona dokumentacja geologiczna.

4. Wyciągnięcie konsekwencji finansowych wobec realizatora projektu, czyli Miasta Kostrzyn Wielkopolski.
5. Zaprzestanie dalszych prac nad jakimikolwiek projektami, które mogą nie odpowiadać na cele adaptacji do zmian klimatu.
6. Weryfikację realizowanych projektów w ramach naboru dot. adaptacji do zmian klimatu.
7. Przeprowadzenie szkoleń dla osób zajmujących się przygotowywaniem projektów związanych z adaptacją do zmian klimatu oraz dla osób oceniających takie projekty, z uwrażliwieniem ich na specyfikę podmokłych terenów, ochrony mokradeł, zasadę DNSH.
8. Wprowadzenie standardów ochrony mokradeł oraz dodatkowych kryteriów horyzontalnych, które uniemożliwią wydatkowanie funduszy unijnych na projekty nierealizujące celów adaptacji do zmian klimatu. Warto rozważyć opracowanie tego w ramach pomocy technicznej.

W trosce o zachowanie zasady partnerstwa i transparentność prowadzonego procesu wnosimy o regularne informowanie Grupy o realizacji poszczególnych postulatów oraz wynikach prowadzonych analiz i kontroli.